

**MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE
UNITATEA CENTRALĂ DE ARMONIZARE
PENTRU AUDITUL PUBLIC INTERN**

SINTEZA

RAPORTULUI PRIVIND ACTIVITATEA DE AUDIT INTERN DIN SECTORUL PUBLIC PENTRU ANUL 2013

Scopul principal al raportului anual îl constituie prezentarea stadiului implementării auditului intern în administrația publică, a contribuției acestuia la îmbunătățirea activității entităților publice și a principalelor direcții de acțiune pentru creșterea calității activității de audit intern în sectorul public din România.

1. Stadiul organizării și exercitării auditului public intern

La 31 decembrie 2013, la nivelul administrației publice au funcționat 11.190 de entități publice, dintre care 3.287 *ordonatori principali de credite*¹ și 7.903 de *ordonatori secundari și terțiari de credite*².

Situația privind organizarea și exercitarea activității de audit public intern la nivelul administrației publice se prezintă după cum urmează:

Total entități publice 11.190	•Ordonatori principali de credite 3.287 •Ordonatori secundari și terțiari de credite 7.903
Entități publice care au organizat audit public intern 6.530	•Ordonatori principali de credite: 1.629 •Ordonatori secundari și terțiari de credite: 4.901
Entități publice care au exercitat audit public intern 4.775	•Ordonatori principali de credite: 1.094 •Ordonatori secundari și terțiari de credite: 3.681

La nivelul administrației publice **nu s-a asigurat cadrul organizatoric pentru desfășurarea activității de audit public intern la 4.660**, dintre care 1.658 ordonatori principali de credite și 3.002 ordonatori secundari și terțiari de credite.

¹ Ordonatori principali de credite se referă entitățile publice centrale și locale ai căror conducători au calitatea de ordonatori principali de credite.

² Ordonatori secundari și terțiari de credite se referă la entități publice subordonate, aflate în coordonarea sau sub autoritatea altei entități publice ai căror conducători au calitatea de ordonator principal de credite.

În categoria *ordonatorilor principali de credite* care nu au organizat audit intern se regăesc: o autoritate publică centrală (Registrul Urbaniștilor din România), Sectorul 5 al municipiului București, 2 municipii (Pașcani și Vatra Dornei), 51 orașe (23,50% din total orașe) și 1.603 comune (56,07% din total comune).

În categoria *ordonatorilor secundari și terțiari de credite* care nu au organizat audit intern se regăesc: 612 entități publice din administrația centrală și 2.390 entități publice din administrația locală (78% instituții de învățământ preuniversitar, 6% servicii de utilitate publică, 8% instituții de asistență medicală și socială, 8% instituții culturale).

Cauzele neorganizării auditului public intern se datorează următoarelor aspecte:

- ⇒ *dimensiunea entităților publice*, caracterizată prin numărul mic de salariați și bugetul redus;
- ⇒ *externalizarea activității de audit intern*, prin menținerea contractelor de prestări servicii încheiate cu persoane fizice sau juridice;
- ⇒ *dimensiunea și complexitatea redusă a activităților desfășurate*, în special la nivel de comune;
- ⇒ *limitările privind crearea posturilor*, determinate de restricțiile legislative privind numărul de posturi maxim ce pot fi create în cadrul comunelor în raport cu numărul de locuitori;
- ⇒ *desființarea compartimentelor de audit intern*, urmare a restructurării posturilor neocupate;
- ⇒ *nerespectarea prevederilor art. 11, lit. a) și f) din Legea nr. 672/2002*, urmare a faptului că pe de o parte conducătorii unităților administrativ teritoriale nu au acordat atenția cuvenită obligației de a constitui compartimente de audit intern, iar pe de altă parte conducătorii entităților care au calitatea de ordonator secundar sau terțiar de credite nu au decis organizarea unui compartiment de audit public intern și nu au solicitat acordul entității publice ierarhic superioare.

A. Asigurarea cadrului organizatoric pentru auditului public intern

Gradul de organizare al auditului public intern a fost de 58,36%, fiind realizat prin următoarele modalități:

⇒ **15,05% prin compartiment propriu**, respectiv: 1.684 entități publice, dintre care 761 ordonatori principali de credite și 923 ordonatori secundari și terțiari de credite;

⇒ **16,46% prin sistemul de cooperare**, respectiv: 1.842 entități publice, dintre care 868 ordonatori principali de credite și 974 ordonatori secundari și terțiari de credite, la care activitatea de audit intern se asigură prin 31 de compartimente de audit intern;

⇒ **26,85% prin compartimentul de audit intern al organului ierarhic superior**, respectiv: 3.004 ordonatori secundari și terțiari de credite, dintre care 241 din administrația centrală și 2.763 din administrația locală.

La nivelul administrației publice au fost **constituite 1.715 de compartimente de audit public intern**, respectiv 1.684 compartimente proprii și 31 în sistem de cooperare, organizate în următoarele forme: 16 *direcții*, 69 *servicii*, 87 *birouri* și 1.543 *compartimente*. Forma de organizare a structurilor de audit intern care predomină este *compartimentul*, cu o pondere de cca.90% din totalul structurilor existente.

În general, compartimentele de audit public intern nu sunt dimensionate prin respectarea tuturor prevederilor cadrului normativ specific, fiind identificate următoarele situații:

- compartimente de audit intern constituite la cca. 87% dintre ordonatorii principali de credite nu au fost dimensionate în raport cu volumul de activitate și mărimea riscurilor reziduale asociate activităților auditabile;
- compartimente de audit intern constituite în cadrul entităților publice locale/structurilor asociative organizatoare, care nu fost dimensionate în raport cu numărul ordonatorilor secundari și terțiari de credite și volumul activităților desfășurate la nivelul acestora;
- compartimente de audit intern ale entităților publice ierarhic superioare care asigură auditul intern la ordonatorii secundari și/sau terțiari de credite, care nu au fost dimensionate în raport

cu natura și volumul activităților desfășurate la nivelul ordonatorilor secundari și terțieri de credite;

- constituirea de **compartimente de audit intern cu un singur post la 1.229 de entități**, dintre care: **597 la ordonatori principali de credite** (2 ministere, 15 autorități și alte instituții publice centrale, 17 județe, 55 de municipii, 138 orașe și 370 comune), **626 la ordonatori secundari și terțieri de credite** (433 la ministere, 59 la autorități și alte instituții centrale, 48 la județe, 80 la municipii, 4 la sectoare și 2 la orașe), **3 structuri asociative organizatoare** (ADI Valea Barcăului, ADM Alscik și CRPDDP Țara Făgărașului) și 3 entități publice organizatoare (EPLO Albești, EPLO Miroslava și EPLO Coroisânmartin);
- existența unui număr redus de compartimente de audit public intern care au prevăzute posturi de conducere, respectiv 249 compartimente (din cadrul a 223 entități publice și 26 structuri asociative organizatoare), care reprezintă 14,51% din totalul compartimentelor de audit intern constituite. În cazul a cca. 71% dintre compartimentele de audit intern, care nu au prevăzut un post de conducere, atribuțiile manageriale sunt repartizate în sarcina unui auditor intern care ocupă un post de execuție și care a fost desemnat coordonator.

În statele de funcții ale compartimentelor de audit intern existente au fost **prevăzute 3.381 de posturi de auditori interni**, din care:

⇒ **1.767 de posturi de auditori interni prevăzute în administrația centrală** (533 la ordonatori principali de credite și 1.234 la ordonatori secundari și terțieri de credite);

⇒ **1.614 de posturi de auditori interni prevăzute în administrația locală** (1.007 la ordonatori principali de credite, 392 la ordonatori secundari și terțieri de credite și 215 la entitățile publice/structurile asociative organizatoare).

În dinamică, la nivelul administrației publice principalele modificări cu privire la cadrul organizatoric al auditului intern se prezintă după cum urmează:

⇒ **creșterea cu 46,77% a numărului ordonatorilor principali de credite locali care au asigurat funcția de audit intern prin sistemul de cooperare**, urmare a înființării unor structuri asociative noi (209 ordonatori principali de credite), înființării a două parteneriate în cadrul căreia o entitate publică locală este organizatoare (11 ordonatori principali de credite) și aderării/retragerii unor entități publice locale la structurile asociative deja existente (89 ordonatori principali de credite);

⇒ **scăderea numărului total de compartimente de audit public intern cu 3,10% și de posturi de auditori interni prevăzute cu 4,78%**, urmare în principal a procesului de reorganizare al administrației publice. Tendința negativă a fost atenuată urmare în principal a înființării de noi structuri asociative și a creșterii calității activității de raportare la nivelul administrației publice locale;

⇒ **scăderea cu 21,19 % a gradului de centralizare a auditului intern**, urmare în principal a capacității limitate a compartimentelor de audit public intern din cadrul unităților administrativ teritoriale, care funcționează cu un singur post de auditor intern; în administrația centrală gradul de centralizare a auditului intern a scăzut cu 46,21% (de la 448 la 241 entități), în timp ce în administrația locală acesta s-a redus cu 17,87% (de la 3.364 la 2.763 entități).

B. Asigurarea cadrului funcțional al auditului public intern

Gradul de exercitare al auditului public intern raportat la numărul total al entităților publice a fost de 42,67%, fiind realizat prin următoarele modalități:

⇒ **10,23% prin compartiment propriu**, respectiv: 1.145 entități publice, dintre care 375 ordonatori principali de credite și 770 ordonatori secundari și terțieri de credite;

⇒ **7,68% prin sistemul de cooperare**, respectiv: 859 entități publice, dintre care 719 ordonatori principali de credite și 140 ordonatori secundari și terțieri de credite;

⇒ **24,76% prin compartimentul de audit intern al organului ierarhic superior**, respectiv: 2.771 ordonatori secundari și terțieri de credite, dintre care 293 din administrația centrală și 2.478 din administrația locală.

Gradul de neexercitare a auditului intern și cauzele neexercitării, pe cele trei modalități de organizare, se prezintă după cum urmează:

⇒ *32,01% din entitățile publice care au organizat compartiment propriu* nu au exercitat audit din următoarele cauze: nebugetării posturilor de auditori urmare a existenței unor resurse financiare limitate; neocupării posturilor de auditori interni în contextul restricțiilor legale cu privire la recrutarea de personal; fluctuația auditorilor interni din motive obiective și suspendării temporare a raporturilor de serviciu/muncă ale auditorilor în condițiile existenței unui singur post de auditor creat;

⇒ *53,37% din entitățile publice care au organizat auditului intern prin sistemul de cooperare* nu au exercitat audit din următoarele cauze: cauzele principale ale neexercitării fiind datorate: neachitării cotelor parte a cheltuielilor de realizare a activității de audit intern prin sistemul de cooperare de către entitățile publice partenere; experiența redusă în domeniul auditului intern a personalului angajat; dispersia geografică mare a entităților publice din parteneriat, care a condus la creșterea duratelor misiunilor de audit intern realizate; numărul posturilor de auditori interni prevăzute insuficient pentru a asigura auditul la ordonatorii secundari și terțiari de credite.

⇒ *7,76,% din entitățile publice care au decis asigurarea auditului intern de către compartimentul de audit intern al organului ierarhic superior* nu au exercitat audit din următoarele cauze: personalului insuficient la nivelul entității ierarhic superioare urmare a gradului redus de ocupare a posturilor de auditori; absența unui șef de compartiment de audit intern care să asigure realizarea atribuțiilor de organizare și planificare a activității de audit intern; numărul posturilor prevăzute neconform și inadecvat urmare a absenței conexării cu volumul activității și mărirea riscurilor reziduale aferente); dubla subordonare (financiar și reglementare domeniu specific); distanțe mari între structura/entitatea publică organizatoare și entitatea parteneră; neachitarea cotei părți de către entitățile publice partenere.

La nivelul administrației publice din totalul celor 1.715 de compartimente de audit organizate, numai **1.177 compartimente au fost funcționale** (661 la nivelul administrației publice centrale, 485 la nivelul administrației publice locale și 31 la nivelul entităților publice locale/structurilor asociative organizatoare), respectiv au exercitat activitate de audit intern. Însă, în cazul a cca. 51% dintre aceste compartimente activitatea de audit intern s-a desfășurat cu un singur post, nefiind asigurată astfel funcția de supervizare a activității de audit intern.

Din punctul de vedere al adecvării dimensiunii, majoritatea compartimentelor de audit public intern care au funcționat în administrația publică sunt subdimensionate, numărul de posturi ocupate fiind insuficient pentru a asigura periodicitatea în auditare/evaluare și acoperirea sferei auditabile, inclusiv la ordonatorii secundari și terțiari de credite.

În statele de funcții ale compartimentelor de audit intern existente au fost **ocupate 2.449 de posturi de auditori interni**, din care:

⇒ *1.466 de posturi de auditori interni ocupate în administrația centrală* (476 la ordonatori principali de credite și 990 la ordonatori secundari și terțiari de credite);

⇒ *983 de posturi de auditori interni ocupate în administrația locală* (542 la ordonatori principali de credite, 262 la ordonatori secundari și terțiari de credite și 179 la entitățile publice/structurile asociative organizatoare).

În dinamică, la nivelul administrației publice principalele modificări cu privire la cadrul funcțional al auditului intern se prezintă după cum urmează:

⇒ *creșterea cu 2,44% a numărului compartimentelor de audit public intern care au exercitat activitate de audit intern*, urmarea ;

⇒ *creștere relativ mică cu 0,99% a numărului posturilor de auditori interni ocupate*.

În administrația publică există încă practica de exercitare a auditului intern, prin contracte de prestări servicii, la 632 de entități publice din administrația publică locală.

Comparativ cu perioada precedentă s-a constatat o scădere cu 15,62% a numărului entităților publice care au exercitat activitate de audit intern pe bază de contracte de prestări servicii, în contextul în

care această formă de exercitare nu mai este operațională în baza *Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările ulterioare*.

2. Statutul și independența auditului public intern

La nivelul întregii administrații publice se asigură un statut corespunzător funcției de audit intern în cadrul entităților, compartimentele de audit public intern sunt organizate și funcționează în subordinea directă a conducătorului entității publice, ceea ce conferă acestora o independență ridicată în abordarea misiunilor de audit intern.

În anul 2013, compartimentele de audit public intern au raportat, anumite aspecte care pot afecta independența atât a auditului, cât și a auditorilor interni, dintre care menționăm:

⇒ **neasigurarea constituirii compartimentului de audit intern ca structură distinctă în subordinea conducătorului entității publice**, ceea ce afectează independența acestuia prin implicarea compartimentului de audit intern în realizarea altor activități decât cele de audit intern;

⇒ **mandatarea echipei de audit pentru realizarea unor activități de control și inspecție**, ceea ce produce limitări în sfera de intervenție, modul de realizare și comunicare a rezultatelor auditului intern;

⇒ **desemnarea auditorului intern, care ocupă postul unic, pentru realizarea unor funcții de conducere sau elaborarea de proceduri de control intern**, ceea ce limitează sfera sa de intervenție, dacă ulterior trebuie să realizeze o misiune de asigurare pentru o activitate în cadrul căreia a avut o autoritate sau o responsabilitate în ultimii 3 ani și încalcă prevederile cadrului normativ;

⇒ **utilizarea resurselor umane de audit intern în realizarea de activități care nu corespund cu atribuțiile legale ale compartimentului de audit intern**, respectiv:

- **nominalizarea auditorului intern ca membru în diferite comisii**, cum ar fi: Comisia de selectare și promovare a personalului, Comisia pentru soluționarea contestațiilor; Comisia pentru definitivarea unor acte normative, Comisia de dialog social; Comisia de etică s.a.;
- **stabilirea și repartizarea de atribuții, cu caracter permanent sau temporar, auditorului care ocupă postul unic**, cu privire la: implementarea proiectelor cu finanțare nerambursabilă; sistemul de management al calității; nominalizarea în calitate de funcționar de securitate pe entitate s.a.

Prin desemnarea auditorului intern în realizarea acestor acțiuni este afectată realizarea obiectivelor și îndeplinirea obligațiilor care decurg din cadrul normativ specific datorită faptului că sunt afectate resursele de timp necesare îndeplinirii planului anual de audit intern.

3. Asigurarea pregătirii profesionale continue a auditorilor publici interni

Auditul intern se exercită asupra tuturor activităților din cadrul unei entități publice, ceea ce solicită deținerea de către auditorii interni a unor competențe specifice în domenii diverse. Pregătirea profesională continuă este un element esențial în asigurarea și menținerea unui nivel adecvat al competențelor auditorilor interni și, implicit al calității activității de audit public intern.

În anul 2013, **durata medie de realizare a pregătirii profesionale a auditorilor interni a fost de 15,76 zile/auditor**, valoare care se situează peste limita minimă stabilită prin cadrul normativ, respectiv de 15 zile/auditor.

Principalele modalități de realizare a pregătirii profesionale a auditorilor interni au fost:

⇒ **studiul individual**, cea mai frecventă formă de realizare a pregătirii profesionale, realizat prin: studiul cadrului legal și procedural aferent domeniului auditabil, înainte de începerea fiecărei misiuni; studierea diferitelor publicații de specialitate și legislație în domeniile auditabile; pregătirea materialelor prezentate în cadrul dezbaterilor, ședințelor și seminariilor. **Durata medie de realizare a pregătirii profesionale prin studiul individual a fost 12,42 zile/auditor**, cu valori diferite de la o entitate la alta în funcție de resursele financiare alocate pregătirii profesionale și de calitatea planificării activității de pregătire. Astfel, în majoritatea compartimentelor de audit intern pregătirea

profesională s-a realizat exclusiv prin studiu individual, iar la un număr restrâns de compartimente s-a asigurat atât prin studiu individual, cât și prin participarea la cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale;

⇒ **participarea la cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale**, cu scopul de a dobândi anumite competențe specifice, care sunt necesare realizării sarcinilor de muncă în condiții de eficiență și eficacitate;

⇒ **participarea la studii universitare de master și doctorat**, cu scopul de a se perfecționa sau specializa în anumite domenii specifice, cum ar fi: economic, management, drept public, administrație publică, audit intern, inginerie industrială și științe militare.

În anul 2013 au participat la **cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale un număr de 913 de auditori interni**, care reprezintă cca. 38% din totalul auditorilor interni din administrația publică. **Durata medie de pregătire profesională a auditorilor interni prin participarea la cursuri de instruire a fost de 6,85 zile/auditor**, în creștere cu 3,77 zile/auditor față de perioada precedentă.

Cele mai frecventate cursuri au fost cele în domeniul auditului public intern (46%) și managementul riscurilor, control intern și guvernarea controlului intern (14,24%), ceea ce evidențiază creșterea interesului pentru problematica acestor domenii în contextul implementării noilor prevederi cu privire la atestarea auditorilor publici interni.

În structura furnizorilor de servicii de pregătire profesională în anul 2013, ponderea cea mai ridicată este deținută de societățile comerciale de profil din sectorul privat cu cca. 42%, urmată de organisme profesionale (CECCAR, CAFR, AAIR, ANEVAR) cu cca. 15%, ANFP cu cca. 11% și structurile de specialitate din cadrul MFP (UCAAPI și SFPV) cu cca. 9%.

4. Progresele înregistrate în exercitarea activității de audit public intern

Activitatea de audit public intern se realizează în baza unui cadru metodologic și procedural, elaborat în conformitate cu *Standardele internaționale de audit intern*, care asigură realizarea acestei activități în condiții de legalitate, eficiență și eficacitate.

A. Asigurarea și adecvarea normelor metodologice specifice privind exercitarea activității de audit intern

În anul 2013, peste 97% dintre compartimentele de audit intern care funcționează în administrația publică și-au elaborat **norme metodologice specifice** pentru exercitarea activității de audit intern, asigurând avizarea acestora conform cadrului legal.

În ceea ce privește actualizarea normelor metodologice specifice, practica compartimentelor de audit intern diferă în funcție de natura și gradul de semnificație al modificărilor care intervin în conținutul acestor norme, fiind identificate situații în care se asigură actualizarea în raport cu modificările organizatorice survenite la nivelul entității (cca. 67%) sau au fost actualizate în raport cu modificarea cadrului legal specific (cca. 33%).

Entitățile publice locale la care activitatea de audit intern este realizată de persoane fizice, pe bază de contracte de prestări servicii, nu au elaborat norme metodologice specifice pentru exercitarea activității de audit intern.

Gradul de respectare a cadrului metodologic de exercitare a activității de audit intern a înregistrat o evoluție pozitivă, de creștere a conformării față de prevederile cadrului normativ la nivelul compartimentelor de audit intern care funcționează cu mai mult de 2 posturi. Cu toate acestea, evaluările activității compartimentelor de audit intern au pus în evidență anumite deficiențe cu privire la conformitatea aplicării procedurilor specifice unei misiuni de audit și al conformității și adecvării modului de elaborare și completare a documentelor aferente acestor proceduri, respectiv: colectarea și prelucrarea informațiilor, analiza riscurilor, colectarea dovezilor, elaborarea și transmiterea proiectului de raport de audit intern, supervizarea și urmărirea recomandărilor.

B. Planificarea activității de audit intern

Activitatea de elaborare a **planurilor multianuale** a devenit o bună practică în cadrul compartimentelor de audit intern, ceea ce evidențiază creșterea interesului responsabililor structurilor de audit pentru a implementa instrumente de control adecvate în vederea asigurării utilizării eficiente și eficace a resurselor de audit.

În procesul de planificare multianuală compartimentele de audit public intern utilizează abordări diferite pentru a asigura periodicitatea în auditare/evaluare și acoperirea sferei auditabile obligatorii, dintre care menționăm: abordarea pe activități, abordarea pe structuri funcționale, abordarea pe domenii de activitate și abordarea pe sisteme și/sau procese.

Activitatea de audit intern se realizează exclusiv pe bază de **planuri anuale de audit intern**, avizate de către conducătorul entității publice, conform procedurii specifice de audit. Misiunile de audit intern cuprinse în planurile anuale se extrag, în general, din planurile strategice și sunt prioritizate în funcție de reevaluările anuale de risc. În planurile anuale de audit intern predomină misiunile de asigurare (cca. 66%), urmată de misiunile de consiliere (cca. 23%) și misiunile de evaluare (cca. 11%).

Referitor la **calitatea procesului de planificare** s-a observat o schimbare a abordărilor activităților și sistemelor, prin creșterea ponderii numărului misiunilor de audit intern pe domeniile specifice entităților și gestionarea fondurilor comunitare. Un alt aspect pozitiv identificat în cadrul procesului de planificare, în anul 2013, este numărul ridicat al misiunilor consiliere incluse în planurile de audit, care au avut drept scop **facilitarea înțelegerii standardelor de control intern** și a metodologiei de implementare a acestora.

Referitor la **gradul de realizare a planurilor anuale de audit intern**, majoritatea compartimentelor de audit intern au raportat realizarea activităților din planurile de audit intern, însă au fost și compartimente care au întâmpinat dificultăți în realizarea tuturor misiunilor prevăzute în plan, datorită unor cauze externe activității compartimentului, cum ar fi: implicarea auditorilor interni în cadrul unor echipe de control, desemnarea auditorilor pentru efectuarea de misiuni de inspecție, extinderea duratelor misiunilor de audit planificate, implicarea auditorilor în realizarea de acțiuni non-audit, creșterea solicitărilor privind realizarea de misiuni ad-hoc ș.a.

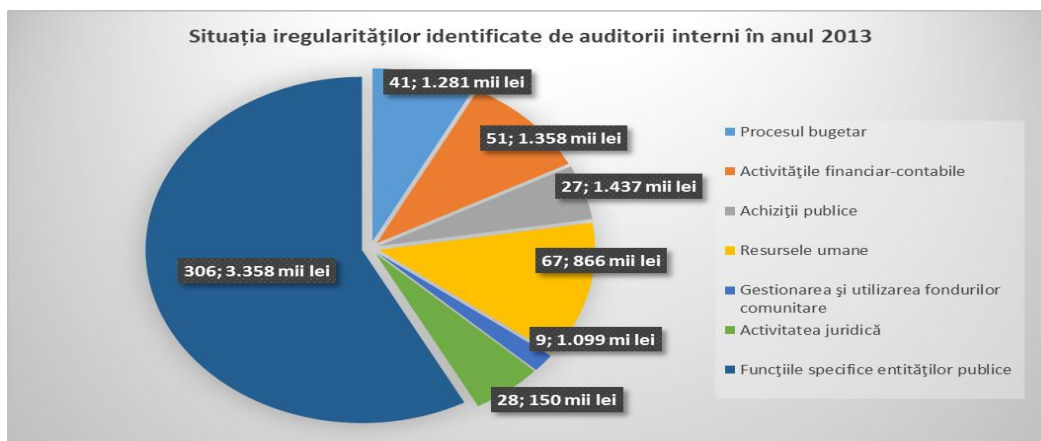
C. Raportarea activității de audit intern

În majoritatea instituțiilor din administrația publică, **activitatea de raportare a rezultatelor misiunilor de audit intern** se realizează în conformitate cu procedurile operaționale și normele specifice de audit intern. Calitatea rapoartelor de audit se situează, în continuare, la un nivel mediu, fiind mai scăzută în cadrul compartimentelor care funcționează cu un singur post.

Activitatea de raportare anuală a activității de audit intern s-a caracterizat prin transmiterea rapoartelor către UCAAPI, respectiv către entitatea ierarhic superioară, în termenul prevăzut, asigurând respectarea structurii și cerințelor de fond solicitate. Din punctul de vedere al suficienței și adecvării informațiilor, în anul 2013 s-a relevat o creștere a calității rapoartelor, expunerea clară și la obiect a cauzelor problemelor cu care se confruntă structurile de audit și comunicarea rezultatelor relevante din cadrul misiunilor de audit intern realizate.

Totuși, au fost identificate și situații în care nu s-a asigurat realizarea activității de raportare anuală în condiții de conformitate și eficacitate, cum ar fi de exemplu: transmiterea cu întârziere a rapoartelor anuale de activitate; completarea eronată a anexelor; nerespectarea cerințelor minimale de raportare; calitatea slabă a rapoartelor și gradul ridicat de similitudine în ceea ce privește constatările, în cazul unităților administrativ-teritoriale la care activitatea de audit se desfășura prin contracte de prestări de servicii; erori în comunicarea datelor numerice cu privire la organizarea și exercitarea auditului ș.a.

În anul 2013 auditorii interni au raportat existența unui număr de **529 de iregularități** constatate cu ocazia misiunilor de audit intern realizate, a **căror valoare estimată a prejudiciului a fost de 9.549 mii lei**, care se prezintă astfel:

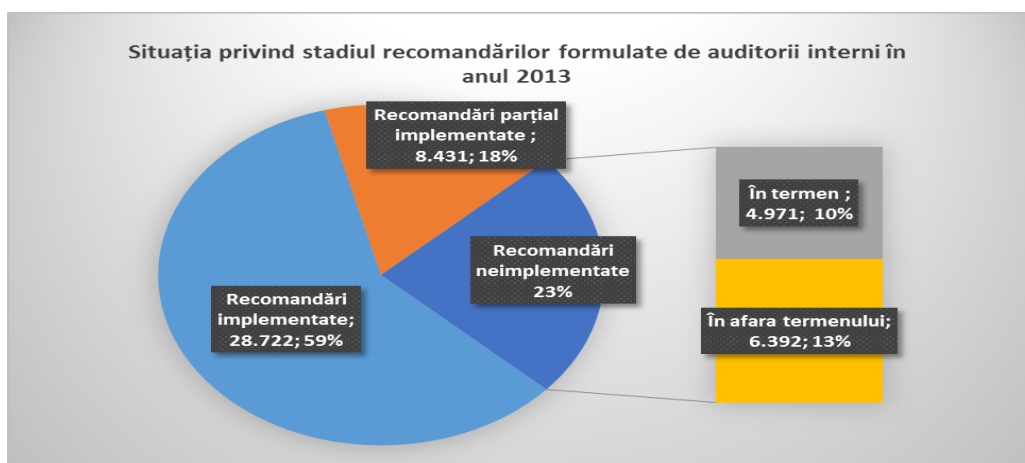

Toate **iregularitățile sau posibile prejudicii** identificate de auditorii interni s-au consemnat și raportat conform procedurii specifice de audit public.

D. Urmărirea implementării recomandărilor

La nivelul compartimentelor de audit intern au fost identificate **trei modalități de urmărire a implementării recomandărilor**, respectiv: (1) urmărirea stadiului implementării recomandărilor pe baza informărilor primite de la structurile auditate; (2) realizarea unor misiuni de urmărire a implementării recomandărilor și (3) un sistem mixt care combină cele două modalități prezentate anterior. În urma activității de monitorizare a implementării recomandărilor au fost analizate și măsurate progresele înregistrate în implementarea recomandărilor, iar rezultatele acestor analize au fost comunicate conducerii entităților respective prin rapoartele anuale de activitate.

În anul 2013, auditorii interni în cadrul misiunilor de audit intern planificate și realizate au formulat un număr de 48.516 recomandări, al căror stadiul de implementare se prezintă după cum urmează:

În procesul de monitorizare a stadiului implementării recomandărilor s-a constatat că pentru 6.392 de recomandări s-au depășit termenele stabilite pentru implementare, acestea vizează aspecte negative identificate în următoarele domenii: *funcții specifice* (3.109 recomandări), *financiar-contabilitate* (1.442 recomandări), *achiziții publice* (549 recomandări), *resurse umane* (525 recomandări), *procesul bugetar* (271 recomandări), *activitatea juridică* (239 recomandări), *sistemul IT* (206 recomandări) și *gestionarea și utilizarea fondurilor comunitare* (51 recomandări).

Cauzele principale ale neimplementării recomandărilor formulate de auditorii interni se prezintă după cum urmează: schimbările organizatorice, insuficiența personalului de la nivelul structurilor auditate, lipsa cunoștințelor specializate pentru realizarea acțiunilor necesare pentru implementarea recomandărilor, lipsa resurselor financiare pentru implementarea acțiunilor planificate, recomandările formulate nu erau în responsabilitatea exclusivă a structurii auditate și acțiunile planificate nu s-au adecvat în raport cu aria de competență a structurii auditate.

E. Asigurarea calității activității de audit public intern

Activitatea de elaborare a unui Program de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern a devenit o bună practică în cadrul compartimentelor de audit public intern, existența acestuia fiind identificată inclusiv la compartimentele care funcționează cu un singur post și/sau fără posturi de conducere.

La baza evaluării Programului de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern stau rezultatele evaluărilor interne și externe efectuate la nivelul compartimentelor de audit public intern.

Principalele **modalități de evaluare internă** realizate la nivelul compartimentelor de audit intern au fost: supervizarea pe tot parcursul derulării misiunii de audit intern, evaluarea performanței auditorilor interni la finalul misiunilor de audit intern, monitorizarea realizării sarcinilor/lucrărilor repartizate auditorilor interni pe parcursul anului, evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale auditorilor interni, evaluarea performanței echipei de audit intern de către structurile auditate la finalul misiunii, autoevaluarea.

Totuși, la nivelul compartimentelor care funcționează cu un singur post și/sau fără post de conducere nu sunt operaționale toate aceste modalități, cele mai uzitate fiind evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale auditorilor interni și autoevaluarea.

Principalele **modalități de evaluare externă** realizate la nivelul compartimentelor de audit intern au fost: *evaluările realizate de CCR, evaluările realizate de UCAAPI la nivel central și de către structurile de audit intern ale DGRFP-uri, care au vizat: evaluarea independenței organizatorice și funcționale a compartimentului de audit public intern, evaluarea gradului de implementare a recomandărilor formulate în misiunile de audit intern, respectarea periodicității în auditare și acoperirii sferei auditabile obligatorii, asigurarea pregătirii profesionale a auditorilor interni, elaborarea, actualizarea și realizarea planurilor de audit intern, exercitarea atribuțiilor manageriale de audit intern, realizarea activității de supervizare ș.a.*

Rezultatele evaluărilor interne și externe s-au materializat în acțiuni sau măsuri de corectare a deficiențelor identificate și/sau de îmbunătățire a aspectelor legate de calitate.

5. Contribuția auditului intern la realizarea obiectivelor entităților publice

În anul 2013 în administrația publică au fost realizate peste 6.302 de misiuni de audit intern, dintre care cca. 93% sunt reprezentate de misiunile de asigurare și cca. 7% sunt reprezentate de misiunile de consiliere.

Contribuția auditului intern la realizarea obiectivelor entităților publice se evidențiază prin recomandările formulate cu ocazia misiunilor realizate în următoarele domenii:

⇒ **Procesul bugetar** - au fost planificate și realizate 695 misiuni de audit intern, din care 236 la entitățile și autoritățile publice centrale și 459 la entitățile publice locale.

Principalele obiective ale misiunilor de audit intern privind procesul bugetar au vizat: evaluarea procesului de organizare, planificare și bugetare a activităților și resurselor, evaluarea activităților specifice execuției bugetare, urmărirea modului de realizare și utilizare a veniturilor proprii, analiza modului de fundamentare a prețurilor și tarifelor, organizarea evidenței și raportarea cheltuielilor bugetare, analiza modului de fundamentare și efectuare a rectificărilor, precum și evaluarea contribuției MFP în cadrul procesului bugetar.

⇒ **Activitatea financiar-contabilă** - au fost planificate și realizate 1.571 misiuni de audit intern, din care 294 la entitățile și autoritățile publice centrale și 1.277 la entitățile publice locale.

Obiectivele principale urmărite în cadrul misiunilor de audit intern privind activitatea financiar-contabilă au vizat: organizarea registrelor de contabilitate, conducerea contabilității și a activității financiare, elaborarea situațiilor financiare, organizarea sistemului de raportare a datelor financiar-contabile către management, organizarea și efectuarea controlului financiar preventiv propriu, fiabilitatea sistemului informatic financiar-contabil și organizarea și efectuarea arhivării documentelor financiar-contabile.

⇒ **Achizițiile publice** - au fost planificate și realizate 776 misiuni de audit intern, din care 707 la entitățile și autoritățile publice centrale și 69 la entitățile publice locale.

Problematika achizițiilor publice abordată în cadrul misiunilor de audit intern a avut în vedere: asigurarea cadrului organizatoric necesar activității de achiziții publice, elaborarea programelor de achiziții publice, derularea procedurilor și atribuirea contractelor de achiziții publice, administrarea contractelor de achiziții publice și implementarea SCM.

⇒ **Managementul resurselor umane** - au fost planificate și realizate 286 misiuni de audit intern, din care 160 la entitățile și autoritățile publice centrale și 126 la entitățile publice locale.

Principalele obiective ale misiunilor de audit intern realizate în domeniul managementului resurselor umane au fost: asigurarea cadrului organizatoric și funcțional de desfășurare a activității; modul de organizare, selectare, recrutare și angajare a personalului; gestionarea carierei funcționarilor publici și a personalului contractual; gestionarea dosarelor profesionale și de personal; gestionarea carnetelor de muncă și a Registrului general al salariaților; stabilirea și acordarea drepturilor salariale personalului; evidența și monitorizarea prezenței, învoirilor și concediilor personalului; asigurarea pregătirii profesionale a personalului; sistemul informatic utilizat pentru gestionarea resurselor umane, planificarea funcțiilor publice/stat funcții, precum și arhivarea documentelor specifice activității.

⇒ **Activitatea juridică** - au fost planificate și realizate 145 misiuni de audit intern, din care 95 la entitățile și autoritățile publice centrale și 50 la entitățile publice locale.

Obiectivele principale stabilite de auditorii interni în cadrul misiunilor de audit intern privind activitatea juridică au vizat: organizarea, planificarea și raportarea activității juridice; reprezentarea entității în instanțele de judecată, gestionarea dosarelor cauzelor la care entitatea este parte, evaluarea activității juridice, acordarea vizei de legalitate, gestionarea activității de recuperare a debitelor.

⇒ **Sistemul IT** - au fost planificate și realizate 198 misiuni de audit intern, din care 109 la entitățile și autoritățile publice centrale și 89 la entitățile publice locale.

Obiectivele principale urmărite în cadrul misiunilor de audit intern privind sistemul IT au vizat: organizarea compartimentului IT; analiza modului de asigurare a securității; organizarea și funcționarea sistemului IT; implementarea sistemului IT, administrare și mentenanță; controlul aplicațiilor și a sistemului IT; resurse tehnice și umane.

⇒ **Gestionarea și utilizarea fondurilor comunitare** - au fost planificate și realizate 139 misiuni de audit intern, din care 86 la entitățile și autoritățile publice centrale și 53 la entitățile publice locale.

Obiectivele principale avute în vedere în cadrul acestor misiuni au vizat: modul de implementare a proiectelor, modul de efectuare a plăților, managementul proiectelor, evaluarea sistemului de control.

⇒ **Funcții specifice entității publice** - au fost planificate și realizate 2.070 misiuni de audit intern, din care 348 la entitățile publice centrale și 1.722 la entitățile publice locale.

În cadrul misiunilor de audit intern axate pe funcțiile specifice entității, tipul de audit intern preponderent a fost cel de regularitate, urmărind evaluarea conformității și funcționalității instrumentelor de control intern implementate la nivelul structurilor de specialitate din cadrul entităților publice. Principalele domenii specifice auditate au fost: sistemul de control intern; arhivare, secretariat și registratură; activitatea de control inspecții; administrarea patrimoniului; achizițiile publice specifice; serviciile medicale; asistență socială; sistemul IT, impozite și taxe locale; registrul agricol; urbanism și servicii publice de interes local.

⇒ **Consultanță și consiliere** - au fost planificate și realizate 422 misiuni de consiliere, din care 164 misiuni de consiliere formalizate (dintre care 80 în administrația centrală și 84 în administrația locală) și 258 misiuni de consiliere cu caracter informal (dintre care 109 în administrația centrală și 149 în administrația locală).

În cadrul misiunilor de consiliere formalizate, domeniile în care auditorii interni au acordat consiliere au vizat: implementarea sistemului de control intern; financiar-contabilitate și gestionarea patrimoniului; managementul resurselor umane și implementarea funcției de audit public intern; și alte activități/domenii specifice entităților publice centrale și locale.

6. Contribuția Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern la consolidarea auditului intern în sistemul public

Unitatea Centrală pentru Auditul Public Intern și-a adus contribuția la consolidarea auditului public intern prin acțiunile întreprinse în vederea realizării următoarelor obiective strategice:

⇒ **Dezvoltarea și implementarea unei strategii unitare în domeniul auditului public intern**, prin:

- consolidarea bazei juridice de reglementare în domeniul controlului financiar public intern;
- dezvoltarea de instrumente și proceduri pentru controlul financiar public intern, în vederea alinierii acestora la standardele europene și buna practică internațională în domeniu;
- participarea la perfecționarea pregătirii profesionale a personalului care activează în cadrul compartimentelor de audit public intern prin programe organizate la nivelul Școlii de Finanțe Publice și Vamă;
- consolidarea cooperării cu autorități și instituții publice în vederea creșterii eficienței funcției de audit intern, în special cu Curtea de Conturi și DLAF în baza protocoalelor încheiate;
- integrarea controlului financiar preventiv în sfera răspunderii manageriale la toate instituțiile publice, pe măsură ce se elimină riscurile în administrarea fondurilor publice de către ordonatorii de credite;
- asigurarea funcției de Autoritate de Audit în cadrul Mecanismelor financiare SEE 2004-2009 și Norvegian 2009-2014;
- dezvoltarea activității de evaluare a funcției de audit public intern și a unui sistem de raportare a activității care să asigure o mai bună comunicare a rezultatelor
- creșterea gradului de implementare a auditului intern în administrația publică locală prin dezvoltarea sistemului de cooperare;
- Implementarea sistemului de atestare a auditorilor interni din sectorul public și a persoanelor fizice;
- înființarea comitetelor de audit intern în cadrul entităților publice centrale care derulează anual un buget de peste 2 mld. lei;
- asigurarea evidenței auditorilor publici interni și a persoanelor fizice;
- creșterea gradului de implicare a auditorilor interni în prevenirea, identificarea și raportarea iregularităților.

⇒ **Dezvoltarea cadrului normativ privind auditul public intern**, prin elaborarea și actualizarea cadrului metodologic necesar desfășurării activității de audit public intern și consolidării acestei funcții, urmare a implementării modificărilor și completărilor aduse *Legii nr. 672/2002*, respectiv:

- *Promovarea HG nr. 1086/2013 pentru aprobarea Normelor generale privind exercitarea auditului public intern*, în curs de aprobare;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind planificarea multianuală și planificarea anuală a activității de audit intern*;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind Programul de asigurare și îmbunătățire a activității de audit intern*;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind evaluarea riscurilor la misiunile de audit intern*;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind evaluarea inițială a controlului intern la misiunile de audit intern*;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind avizarea normelor metodologice specifice entităților publice*;
- *Elaborarea îndrumarului practic privind avizarea șefilor compartimentelor de audit intern din cadrul entităților publice*;
- *Elaborarea Manualului privind auditul de sistem și auditul operațional pentru Mecanismele Financiare SEE și Norvegian 2009 – 2014*;
- *Actualizarea Compendiumului – Sistemul de control public intern în România*;
- *Elaborarea Normelor specifice privind planificarea și realizarea misiunilor de audit intern la autoritățile publice centrale la care conducătorii exercită funcția de ordonator principali de*

credite, derulează bugete de până la 5 mil. lei și nu au constituit un compartiment de audit intern propriu.

⇒ **Îmbunătățirea gradului de implementare a auditului intern în sectorul public** prin:

- *Elaborarea ghidurilor generale care completează cadrul metodologic specific auditului public intern, cu privire la: misiunile de audit intern de regularitate/conformitate, misiunilor de audit public intern de sistem, misiunilor de consiliere, misiunilor de evaluare a activității de audit intern și misiunilor de audit al performanței;*
- *Elaborarea ghidurilor practice privind auditul performanței pe domenii specifice sectorului public, cum sunt: evaluarea performanțelor profesionale ale angajaților; fundamentarea, aprobarea și utilizarea fondurilor pentru finanțarea cheltuielilor cu bunurile și serviciile; finanțarea cheltuielilor cu delegarea, detașarea și transferul personalului sau formarea profesională a personalului.*

⇒ **Coordonarea sistemului de formare profesională continuă a auditorilor publici interni** prin realizarea de 6 seminarii privind perfecționarea profesională a auditorilor interni din cadrul administrației publice în domeniul său de competență și organizarea de videoconferințe cu auditorii interni din cadrul sistemului MFP.

⇒ **Coordonarea procesului de cooperare pentru asigurarea funcției de audit intern**, prin realizarea de misiuni de monitorizare și îndrumare metodologică a activității compartimentelor de audit intern din cadrul structurilor asociative (6 structuri asociative), care asigură realizarea auditului intern prin sistemul de cooperare la entitățile publice locale. Principale obiective ale acestor misiuni au vizat: modul de organizare a compartimentului de audit intern; respectarea Acordului de cooperare; asigurarea competențelor profesionale; planificarea activității de audit intern; respectarea metodologiei de realizare a misiunilor de audit intern și sistemul de raportare a activității de audit intern.

7. Contribuția Comitetului pentru Audit Public Intern la creșterea calității activității de audit public intern în sectorul public

Comitetul pentru Auditul Public Intern și-a adus contribuția la creșterea calității activității de audit public intern prin activitatea desfășurată, respectiv:

- ⇒ *Dezbatere și emitere opinie asupra raportului de audit public intern de interes național cu implicații multisectoriale cu tema „Evaluarea stadiului de implementare a sistemului de control intern/managerial, inclusiv a procedurilor formalizate pe activități”;*
- ⇒ *Analiză și opinie asupra unui proiect de act normativ și răspuns la o scrisoare a unui șef de compartiment de audit dintr-o entitate publică centrală;*
- ⇒ *Analiză și opinie asupra Raportului privind activitatea de audit public intern pe anul 2012 și prezentarea acestuia pentru informare și analiză la Guvern;*
- ⇒ *Analiză și opinie asupra instrumentelor de audit intern specifice realizării unor evaluări tematice și asupra strategiei auditului public intern, avizarea planului de audit intern și planului de activitate al UCAAPI pentru anul 2014.*

Observațiile și propunerile formulate de membrii Comitetului au fost analizate și implementate în documentele elaborate de UCAAPI în anul 2013. Prin implementarea acestor propuneri a crescut calitatea documentelor elaborate și promovate de UCAAPI pentru implementarea auditului public intern.

8. Direcții de acțiune pentru dezvoltarea activității de audit public intern

Pentru a asigura consolidarea activității de audit intern și a soluționa problemele identificate prin rapoartele anuale privind activitatea de audit intern la entitățile publice se propun următoarele direcții de acțiune strategice:

⇒ **Dezvoltarea cadrului normativ și procedural privind auditul public intern**, prin adaptarea acestuia în raport cu nevoile reale ale compartimentelor și promovarea bunelor practici ale

compartimentelor de audit public intern în domeniul analizei riscurilor, planificării activității, asigurării calității și realizării misiunilor de audit intern.

⇒ **Creșterea gradului de implementare a funcției de audit intern în administrația publică locală**, prin asigurarea de consiliere în scopul încheierii de acorduri de cooperare în vederea asigurării funcției de audit public intern;

⇒ **Asigurarea independenței auditului intern în cadrul entităților publice**, prin sprijinirea entităților publice în activitatea de înființare a Comitetelor de audit intern;

⇒ **Dezvoltarea sistemului de atestare profesională a auditorilor interni din sectorul public**, prin identificarea necesarului de competențe al auditorilor interni și a altor persoane care doresc să fie atestate și cooperarea cu mediul universitar în scopul alinierii programelor de studii la cerințele ocupației de auditor intern în sectorul public;

⇒ **Dezvoltarea sistemului de pregătire profesională a auditorilor interni**, prin identificarea nevoii reale de formare profesională a auditorilor interni și organizarea de programe de formare profesională la care să participe specialiști din diferite domenii de activitate, practicieni în domeniul auditului public intern din țară și străinătate;

⇒ **Creșterea contribuției auditului la buna gestionare a resurselor financiare publice**, prin identificarea problemelor din sistemul public și planificarea și derularea de misiuni de interes național cu implicații intersectoriale

⇒ **Asigurarea funcției de Autoritate de audit în cadrul mecanismul financiar SEE 2004-2009**, prin realizarea de misiuni de audit operațional la beneficiarii de proiecte finanțate prin mecanismul financiar SEE 2004- 2009;

⇒ **Dezvoltarea activității de evaluare a funcției de audit intern**, prin implementarea unor instrumente care să asigure identificarea principalelor disfuncții ale activității de audit public intern, precum și o comunicare eficientă a rezultatelor activității.

În concluzie, prin implementarea direcțiilor de acțiune stabilite, în principal a celor legate de conștientizarea rolului auditului intern, implementarea sistemului de cooperare și a sistemului de atestare a auditorilor interni din sectorul public și îmbunătățirea sistemului de pregătire profesională a auditorilor interni, funcția de audit intern va contribui într-o mai mare măsură la sprijinirea managementului pentru adoptarea unor decizii eficiente în ceea ce privește utilizarea fondurilor publice.